

МЕДИАЦИЯТА В ПРОФИЛИРАНАТА ПОДГОТОВКА ПО ФИЛОСОФИЯ

Александър Иванов
СУ за ХНИ „Константин Преславски“ – Варна

MEDIATION IN PROFILED EDUCATION IN PHILOSOPHY

Aleksandar Ivanov
SUHNI „Konstantin Preslavski“ – Varna

Резюме: Разработката представя възможностите за разширяване на популяризирането на медиацията в часовете по философия и очертава модел на педагогически практики, които могат да се мултиплицират в различни образователни институции.

Ключови думи: *медиация, философия, образование*

Abstract: The development presents the possibilities for expanding the popularization of mediation in philosophy classes and outline a model of pedagogical practices that can be multiplied in different educational institutions.

Key words: *mediation, philosophy, education*

DOI: <https://doi.org/10.36997/MDPS2022.7>

Въведение

Образователната система е консервативна и трудно динамична, интегрирането на нови методи, теми и инструменти в обучението изисква време и педагогическа мисъл. Положителна последица от пандемията от COVID-19 е мотивацията за нововъведения и липсата на притеснение от опити за внедряване на нови практики. Основа за тези възможности дава и сравнително новото законодателство, приетият през 2015 година – Закон за предучилищното и училищно образование, който позволява на педагогическите специалисти творчески да изменят и разпределят учебното съдържание по преподаваните предмети.

Медиацията в сферата на образованието не е непознат метод за разрешаване на конфликти, нито е непозната тема за учениците.

Това се дължи на усилената работа на Институт „Итера“, Камарата на медиаторите в България, Икономически университет – Варна и на десетките обучени медиатори, които реализират иновативни проекти за популяризирането на миротворческата култура в конфликтната образователна среда. От участието във форум, посветен на медиацията в образованието, се роди и идеята да се интегрира урочна единица в часовете по философия в VIII клас на учениците от СУ за ХНИ „Константин Преславски“ – Варна. В този учебен час учениците да се запознаят с метода за разрешаване на конфликти и да го свържат с изучаваните теми за: ефективна комуникация, стилове на конфликти, емпатия, рефлексивно слушане, невербални знаци, видове въпроси. Дизайнът на урока е подробно описан в доклада „Интегриране на медиацията в учебната програма по „Философия“ за VIII клас“, публикуван в Сборник с доклади от национална кръгла маса „Медиацията в различните обществени сфери“, 4 ноември 2020 г., издаден от ИУ – Варна.

Целта на настоящата разработка е да представи възможностите за разширяване на популяризирането на медиацията в часовете по философия и да очертае модел на педагогически практики, които могат да се мултиплицират в различни образователни институции.

Изложение

Опитът от създаването на учебен час за запознаване със съвременния метод за разрешаване на конфликти, в часовете по философия в осми клас, е положителен. Учениците обичат да се запознават с нови и актуални методи и информация, а конфликтите и опитите им за справяне са важна и значима тема за тях. Това бе и мотивацията да се търсят и други възможности за допълнително занимание с медиация в часовете по философия.

С приемането на Закона за предучилищно и училищно образование организацията на гимназиалното обучение се осъществява в два етапа – от VIII до X клас и от XI до XII клас. В първия етап се осъществява задължителната и избираемата подготовка на учениците, където сме интегрирали урок за запознаване с медиацията в часовете по философия, в тема „Конфликти“. Във втория гимназиален етап се откриват повече възможности за занимание с практически и иновативни теми. В него се осъществява профилираната подготовка на

учениците в рамките на 20 учебни часа седмично.

В Средно училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна профилираната подготовка се реализира в рамките на 4 учебни предмета, всеки с по 5 часа седмично. Два от профилиращите предмети са заложили с профила и кандидатстването на ученика след VII клас, а другите два се избират от ученика в края на X клас и се сформират сборни групи от всички класове по желанията на учениците. Всеки профилиращ предмет се изучава в задължителни модули, определени от МОН с учебна програма и с един избираем модул, учебната програма, на който е утвърдена от директора на училището.

След преглед на учебните програми на задължителните модули в профилираната подготовка по философия се виждат следните възможности: необходима е оптимизация на учебното съдържание в модул „Социална психология“, в който има повтарящи се теми с учебната програма по философия за VIII клас. Тази оптимизация ще освободи няколко часа, които да допълнят тема „Стратегии за разрешаване на конфликти“ с медиацията като ефективен метод. Тук ще е възможно и решаването на практически казус, в който учениците да вземат роли на страни и медиатор. В VIII клас беше заложено да се проведе такава ролева игра, но времето не е достатъчно, докато в модула „Социална психология“ е възможно отделянето на повече време за упражнение на медиаторските умения, които съвпадат с част от учебното съдържание. Друг фактор, който благоприятства за доброто изпълнение на ролевата игра, е възрастта. Учениците в единадесети клас са с богат социален опит и имат развити социални умения, докато в осми клас се започва с навлизането активно в социалния свят.

Сериозна възможност за практикуване на медиация в училище се вижда в създаването на избираем модул „Медиацията – ефективен способ за разрешаване на конфликти“ в рамките на профилираната подготовка по философия. Този модул ще допълва и разширява знанието от модул „Социална психология“. Хорариумът от 36 часа годишно ще даде възможност за навлизане в дълбочина на метода и осъществяване на множество ролеви игри, в които учениците да тренират уменията си да управляват конфликти. Това би могло да се случи при ръководно решение от страна на директора и при обучен, сертифициран педагогически специалист за медиатор. Необходимо е да се напише програма и да се направи тематично разпределение, да

се подготвят материали. Трудно е да се убедят учителите, че такива часове са изключително полезни за развитието на учениците. Важен фактор за трудната реализация е, че ръководствата се придържат към утвърдени модули в профилираната подготовка.

В СУ за ХНИ „Константин Преславски“ – Варна сме избрали комбинацията на провеждане на учебни часове за медиация в първия и втория гимназиален етап, направена е необходимата оптимизация на учебната програма. Реализираме паралелно с тези учебни часове и ежегодно включване на ученици в обучението за училищни медиатори на Община Варна. Учениците ни се включват с есета в конкурса на Икономически университет – Варна – „Медиацията в моите представи“, чрез който задълбочават знанията си. Друга дейност, която планирахме, е сертифицирането на училищните психолози и юрис-консулт като медиатори, от което възникна и идеята да се организира „Училище за родители“, в което да се работи за ефективни стратегии за разрешаване на конфликти и медиация. Очертаните дейности създават холистичен модел, който може да бъде предмет на концептуализация на друга разработка, след като бъде повторен няколко години и се провери ефективността му.

Заклучение

Медиацията е ценен способ за разрешаване на конфликти в различни социални сфери. Навлизането му в образователната система е изключително полезно и благоприятно за развитието на миротворческа култура и управление на конфликтите. Създадените педагогически практики в СУ за ХНИ „Константин Преславски“ – Варна показват положителни резултати в познаването на медиацията и в използването на нейните елементи в обучението по философия, което създава предпоставки за прилагане в личния опит на учениците. Възможностите за мултиплициране и изграждане на цялостен модел за присъствието на медиацията в институцията са перспектива на работата на преподавателите.

За контакти:

Александър Иванов

СУХНИ „Константин Преславски“ – Варна,

E-mail: aleks657@abv.bg